

7/1341

T.C.
BAŞBAKANLIK
Hazine Müsteşarlığı

SAYI : B.02.1.HZN.0.09.02.01/T-1
Konu: Soru Önergesi

11.03.08* 10918

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
GENEL SEKRETERLİĞİNE
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

İlgi: 14/01/2008 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/1341-2659/5956 sayılı yazınız.

İlgi yazı ile, İstanbul Milletvekili Birgen KELEŞ tarafından tevcih edilen 7/1341 sayılı soru önergesinin sureti ekli olarak gönderilmiş ve süresi içinde cevaplandırılması talep edilmiştir.

Söz konusu soru önergesine ilişkin olarak Hazine Müsteşarlığı tarafından hazırlanan cevap metni ekte yer almaktadır.

Bilgileri ile gereğini arz ederim.

Mehmet ŞİMŞEK
Devlet Bakanı

EKLER:

1- Yazı (3 Sayfa)

DAĞITIM:

Bilgi: Başbakanlığa

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ BİRGEN KELEŞ TARAFINDAN TEVCİH EDİLEN 7/1341
SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNDE BELİRTİLEN SORULARA İLİŞKİN OLARAK
HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI TARAFINDAN HAZIRLANAN CEVAPLAR**

Söz konusu soru önergesinde Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karara ilişkin 2007-32/33 sayılı Tebliğ'in 9.2.2007 tarihli Resmi Gazetede yayımlandığı, konuyla ilgili basın duyurusunda her türlü transferin serbest olması dikkate alınarak bahse konu Tebliğ'in 15. maddesinin (2) nolu bendi ile "ithalat taahhüt hesaplarının takibi" uygulamasına son verildiğinin açıklandığı ifade edilerek aşağıda belirtilen sorular tevcih edilmiştir.

SORU 1:

Bu Tebliğ'in, ithalat taahhüt hesaplarının takibine son veren hükmü, ithalat taahhüt hesaplarının takibini öngören 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanunu hükümlerine aykırı değil midir? Tebliğ ile Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu'nun hükümleri değiştirilebilir mi? Bu yapılan yasama organınca kullanılabilecek bir yetkinin gaspı niteliğinde değil midir?

CEVAP:

Bilindiği üzere, Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 1567 sayılı Kanun'un 1 nci maddesi ile; kambiyo, nakit, hisse senedi ve tahvil alım satımı ve bunlar ile kıymetli madenler ve kıymetli taşlarla bunlardan mamul veya bunları içeren her türlü eşya ve kıymetin, ticari senetlerle ödemeyi sağlayan her türlü araç ve belgenin ihracı ve ithalinin düzenlenmesi ve sınırlandırılması konusunda Bakanlar Kurulu yetkili kılınmıştır.

Söz konusu Kanun'a dayanılarak bugüne kadar 32 adet temel Bakanlar Kurulu Kararı yayımlanmış olup, bu Kararlardan bazıları kambiyo rejiminin esaslarını belirleyen kararlar, bazıları ise Dolar/Türk Lirası paritesini belirleyen veya bazı fonların kurulmasını sağlayan kararlardır. Bakanlar Kurulu anılan Kanun ile verilen yetkiyi kendisi kullanabildiği gibi, uygulamaya ilişkin esas ve usuller konusunda "Bakanlığa" yetki de vermekte ve bu durum 1930 yılından itibaren süregelmektedir.

Soru önergesinde atıfta bulunulan 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun'un 1 inci maddesi bilindiği üzere doğrudan ithalat taahhüt hesaplarının takibini öngören bir hüküm taşımamakta, maddede sayılan konuların düzenlenmesi yetkisini Bakanlar Kurulu'na bırakmaktadır. Kanun koyucunun öngördüğü şekilde konu Bakanlar Kurulu Kararı'nda düzenlenmiş ve usul ve esasların belirlenmesiyle ilgili yetki uygulayıcı "Bakanlığa" tanınmıştır. Bu noktadan hareketle, ithalat taahhüt hesaplarının takibinin yapılmamasını düzenleyen mevzuat değişikliğinde normlar hiyerarşisi açısından aşılmış bir yetkiden söz edilmesi mümkün bulunmamaktadır.

SORU 2:

32 sayılı Karar'a göre çıkarılacak Tebliğlerin, Karar'ın uygulanması amacıyla Bakanlıkça yayımlanabileceği Karar'ın amaç maddesinde açıkça belirtilmiştir. Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar: "...ihracata, ithalata, görünmeyen

işlemlere ve sermaye hareketlerine ilişkin kambiyo işlemlerine ait düzenleyici, sınırlayıcı esasları saptamak” amacıyla getirilmiştir. 1567 sayılı Kanun’da olmadığı gibi, 32 sayılı Karar’da da ithalat taahhüt hesaplarının takibine son verildiğine ilişkin bir düzenleme yoktur. 32 sayılı Karar’da olmayan bir hükmün ve buna ilişkin uygulamanın Tebliğ ile değiştirilmesi hukuki midir? Bakanlar Kurulu tarafından kullanılabilecek bir yetkinin Bakanlık tarafından kullanılması yetki gaspı değil midir?

CEVAP:

Daha önce de belirtildiği üzere, Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 1567 sayılı Kanun’un 1 nci maddesi; kambiyo, nakit, hisse senedi ve tahvil alım satımı ve bunlar ile kıymetli madenler ve kıymetli taşlarla bunlardan mamul veya bunları içeren her türlü eşya ve kıymetin, ticari senetlerle ödemeyi sağlayan her türlü araç ve belgenin ihracı ve ithalinin düzenlenmesi ve sınırlanması konusunda Bakanlar Kurulu’nu yetkili kılmıştır.

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Kararın 1 inci maddesinde, “Türk parasının kıymetini korumak amacıyla, ...ihracata, ithalata, özelliği olan ihracat ve ithalata,... ilişkin kambiyo işlemlerine ait düzenleyici, sınırlayıcı esaslar bu Karar ile tayin ve tespit edilmiştir.” hükmüne; anılan Kararın 9 uncu maddesinde, “...Bakanlık, ithalat bedelinin ödenmesinden hesapların kapatılması safhasına kadar yapılacak işlemlere, ...ilişkin esasları tespit eder.” hükmüne; 20 nci maddesinde ise, “Bakanlık bu Kararın tatbikatını temin etmek ve Türk parasının kıymetini korumak maksadıyla lüzumlu göreceği her türlü tedbiri almaya... yetkilidir.” hükmüne yer verilmektedir.

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar gereğince tespiti “Hazine Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanlığa” bırakılan konularda ve diğer hususlarda uyulması gereken usule ve esasa ilişkin hükümleri içeren mülga 91-32/5 sayılı Tebliğ’in 29 uncu maddesinde, bedeli fiili ithalden önce ödenen veya ödeneceği taahhüt edilen ithalata ilişkin hesapların ödeme tarihini izleyen 180 gün içinde kapatılmasının zorunlu olduğu, mal bedelinin fiili ithalden sonra ödendiği ithalatta, ithalat taahhüt hesaplarının takibinin yapılmayacağı düzenleme altına alınmıştır. Bu paralelde, Resmi Gazete’nin 9.2.2007 tarih ve 26429 sayılı nüshasında yayımlanan 2007-32/33 sayılı Tebliğ’in 15 inci maddesinin ikinci fıkrasında “ithalat taahhüt hesaplarının takibi yapılmaz.” hükmüne yer verilmesi suretiyle ise “Bakanlık” bu yetkisini söz konusu hesapların yalnızca bir kısmını değil tamamını takip etmeme şeklinde kullanmış olmaktadır.

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar’ın 9 uncu maddesi ile “Bakanlık” konuya ilişkin esasları tespit ile görevli ve yükümlü kılınmıştır. Görüldüğü üzere 32 sayılı Karar’ın bu maddesi ile ana kural konulmuş ama içeriği hazırlanacak olan Tebliğ’e bırakılmıştır. Bakanlıkça yapılacak olan düzenlemenin, hangi konuları hangi yönde düzenleme altına alacağına ilişkin bir kısıtlama da bu madde metninde yer almamaktadır.

Kaldı ki, Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Kararın 20 nci maddesi ile “Bakanlık”, söz konusu Kararın tatbikatını temin etmek ve Türk parasının kıymetini korumak maksadıyla lüzumlu göreceği her türlü tedbiri almaya yetkili kılınmıştır.

Bu nedenlerle Bakanlar Kurulu tarafından kullanılabilecek bir yetkinin "Bakanlık" tarafından kullanıldığı yönündeki değerlendirmeye katılınması mümkün bulunmamaktadır.

SORU 3:

1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu'nun 3. maddesinin (b) bendinde: "Her türlü mal, kıymet, hizmet ve sermaye ithal ve ihraç edenler veya bu işlere aracılık edenlerden bu işlemlerinden doğan alacaklarını 1 inci maddeye göre alınan kararlardaki (Bakanlar Kurulu) hükümlere göre yurda getirmeyenler yurda getirmekle yükümlü oldukları kıymetin rayiç bedelinin yüzde beşi tutarında ağır para cezasıyla cezalandırılmaları" öngörülmektedir. İthalat taahhüt hesaplarının takibinden vazgeçildiğinde yasada öngörülen işlemleri yapmayanlara yasanın 3 (b) bendinde öngörülen ceza nasıl verilebilecektir?

CEVAP:

Anılan Kanun'un 3 üncü maddesi ile, Bakanlar Kurulunca 1 inci maddeye göre alınan kararlara aykırı hareket edenler hakkında uygulanacak cezalar belirlenmektedir. Diğer taraftan, Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Kararın 1 nci maddesinde "Bu Karar'a ve bu Karar'ın uygulanması amacıyla Bakanlık'ça yayımlanacak tebliğlere muhalefet 1567 sayılı Kanun'la ek ve tadillerine muhalefet sayılır." hükmüne yer verilmektedir.

Söz konusu Kanun'un 3 üncü maddesinin (b) fıkrası ise "Her türlü mal, kıymet, hizmet ve sermaye ithal ve ihraç edenler veya bu işlere aracılık edenlerden bu işlemlerinden doğan alacaklarını 1 inci maddeye göre alınan kararlardaki hükümlere göre yurda getirmeyenler yurda getirmekle yükümlü oldukları kıymetin rayiç bedelinin yüzde beşi tutarında ağır para cezasıyla cezalandırılırlar." hükmünü amirdir.

Söz konusu hüküm her türlü mal, kıymet, hizmet ve sermaye ithal ve ihracını içerecek şekilde ifade edilmiş olmakla birlikte, Bakanlar Kurulunca veya "Bakanlıkça" bir düzenleme veya sınırlama öngörülmemiş olması halinde herhangi bir cezanın uygulanmasından da söz edilemeyeceği açıktır.

SORU 4:

1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu'nun 3. maddesinin (c) bendinde; ithalat, ihracat ve diğer kambiyo işlemlerinde döviz veya Türk Parası kaçırmak kastıyla muvazaalı işlemlerde bulunanların, kaçırdıkları kıymetlerin rayiç bedeli kadar ağır para cezasıyla cezalandırılması öngörülmüştür. İthalat taahhüt hesaplarının takibinden vazgeçildiğinde yasanın 3. maddesinin (c) bendinde öngörülen işlemleri yapmayanlara yasanın öngördüğü ceza nasıl verilebilecektir?

CEVAP:

Bahse konu soru önergesinde üçüncü olarak sorulan soruya verilen yanıt çerçevesinde, bu bölümde ilave bir açıklama yapılmasına gerek bulunmadığı düşünülmektedir.